

Globalitzar la salut, lluitar **c**ontra la sida

Barcelona acollirà entre el 7 i el 12 de juliol del 2002 la XIV Conferència Internacional sobre la Sida, la cimera científica, política i social més important sobre aquesta malaltia, que reunirà a la Fira de Barcelona i al Palau Sant Jordi prop de quinze mil delegats (científics, representants de la comunitat, responsables d'empreses farmacèutiques i representants d'ONG).

Amb l'objectiu de compartir, aplegar i discutir els darrers avenços científics que es produeixen en relació amb la infecció del VIH, la Fundació Sida Barcelona 2002 i l'International Aids Society (IAS) comencen a preparar la conferència amb una idea com a eix: transformar la ciència en acció perquè el coneixement científic generi programes concrets que puguin arribar als afectats per disminuir la gran diferència entre ciència i comunitat. Hi haurà una connexió permanent entre les dues grans línies que estructuraran la conferència: les ciències biomèdiques, conductuals i socials (ciència) i les polítiques i la implementació de programes (acció).

Tot i que els aspectes que es tractaran són encara oberts, es donarà prioritat a temes com l'accés dels països en via de desenvolupament als antiretrovirals, que als països rics aconsegueixen reduir la taxa de mortalitat, i la tasca de les ONG, a més de les novetats científiques com ara tècniques de prevenció de contagi o la vacuna contra la sida.

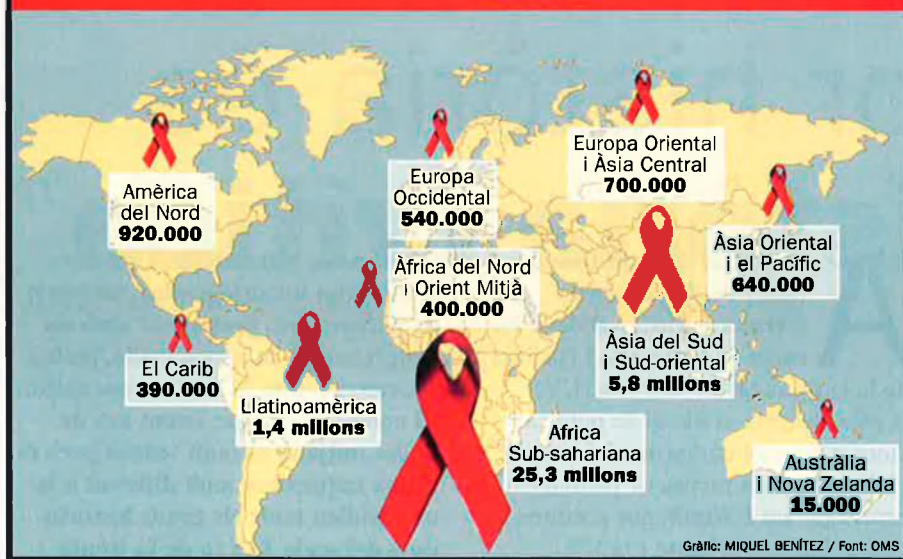
La societat posa les seves esperances en el repte científic d'obtenir una vacuna que permeti frenar la pandèmia, però la vacuna de la sida és complicada per si mateixa, per qüestions biològiques, però també per qüestions econòmiques. El seu futur és incert i difícil de predir. Atès que no es poden oferir garanties de l'èxit de la vacuna, és difícil de convèncer la indústria que la investigui i hi posi molts diners, perquè pot ser que no sigui del tot rendible si les regions més afectades no la poden comprar.

La XIV Conferència Internacional sobre la Sida tindrà un enfocament bastant diferent a la resta d'edicions, que se celebren des del 1985. Es caracteritzarà per la multisectorialitat dels temes i dels

agents participants, així com per una presència molt notable dels àmbits de treball de la salut pública: l'epidemiologia i la prevenció. Les ciències preventives seran per primera vegada un punt central. Aquí s'inclouen des de les prevencions biològiques fins a les intervencions conductuals, les intervencions comunitàries o les intervencions adreçades, per exemple, a reduir factors que faciliten que una persona s'infecti, explica Jordi Casabona, copresident de la conferència. D'aquesta manera, els organitzadors volen transmetre a la comunitat que la prevenció és la millor manera de disminuir l'impacte d'aquesta malaltia, i que si només es parla dels tractaments, es canvia una mica la percepció d'aquesta malaltia i es considera erròniament que no és tan greu perquè hi ha uns tractaments que funcionen molt bé. La sida continua sent letal i aquests tractaments tenen efectes adversos molt importants que generalment no s'expliquen.

Investigació. Catalunya, com l'estat espanyol, es troba endarrerida respecte d'altres països en investigació bàsica, desenvolupament de vacunes, de molècules o d'història natural, però, en canvi, en l'àmbit clínic sí que hi ha grups importants que estan fent un treball consistent de recerca en diversos tractaments i efectes sobre els pacients. Per exemple, a l'Hospital Germans Trias i Pujol i a l'Hospital Clínic de Barcelona, en el marc d'un projecte d'investigació, s'apliquen des de fa dos anys tests de resistència. Mitjançant una anàlisi genètica del pacient, permeten determinar si els virus d'un pacient són resistents a algun fàrmac, i així poden decidir quin és el tractament més òptim per a cada malalt: cada pacient presenta diferents cul-

La sida al món a la darrereria del 2000

tius del virus. Alguns d'aquests són resistents a un determinat fàrmac, però no sempre al mateix. Això vol dir que en l'organisme del pacient han proliferat virus resistents als fàrmacs que prenia fins aleshores. Els tests de resistències garanteixen que es prescriu un fàrmac eficaç que freni la progressió del virus, segons explica Josep M. Gatell, cap de la secció de malalties infeccioses de l'Hospital Clínic. Aquesta prova podria disminuir o estabilitzar el gran impacte que han tingut fins ara alguns productes antiretrovirals. La interpretació d'aquests tests no és senzilla perquè no té una traducció pràctica totalment clara, i això ha motivat que aquesta pràctica no tingui una aplicació universal.

Pel que fa a l'epidemiologia, el Centre d'Estudis Epidemiològics sobre la Sida de Catalunya (CEESCAT), que depèn del Departament de Sanitat i Seguretat Social, és un grup de recerca consolidat i important més enllà de les fronteres catalanes. Les seves investigacions se centren en desenvolupar sistemes d'informació i vigilància epidemiològica que permetin quantificar millor l'epidèmia. En aquest sentit, disposa d'un registre de casos de sida notificats des de l'inici de l'epidèmia a Catalunya, i des del gener s'ha posat en marxa un nou sistema per recollir dades del nombre d'infectats pel VIH. Compta amb un registre prospectiu de nens que han

estat exposats als antiretrovirals durant el període de l'embaràs perquè la mare està infectada i es fa un seguiment per detectar possibles efectes tant a curt com a llarg termini.

D'altra banda, el CEESCAT està desenvolupant un projecte a escala d'Europa: coordina un treball de catorze països per avaluar la viabilitat d'unes recomanacions sobre la profilaxi postexposició al virus: el que es vol investigar és, en la persona que s'exposa potencialment al virus, el fet de prendre antiretrovirals en les 72 hores immediates a la situació de risc, i fer-ho pot disminuir la taxa de contagis. De moment no està clara l'eficàcia, i per això es fa un estudi amb la col·laboració d'aquests catorze països més, una investigació que financia el Mercat Comú. La investigació ha de durar anys, però s'espera que es puguin presentar algunes dades l'any vinent a la XIV Conferència, segons explica Jordi Casabona, com a director científic del CEESCAT.

Metges de l'Idibaps, l'institut d'investigació associat a l'Hospital Clínic, ha aclarit les causes d'un dels problemes dels fàrmacs contra el virus de la sida, el canvi en l'aparença física del malalt a causa d'una redistribució del greix corporal —lipodistròfia—, un problema que afecta el 20% dels pacients, i que, estèticament permet identificar les persones seropositives i que perjudica la seva vi-

da afectiva i social. En la investigació s'ha detectat que com més llarg és el tractament, més greu és el problema, i, per tant, començar el tractament contra el VIH massa aviat pot ser en alguns casos perjudicial, a diferència del que es pensava fins ara.

La sida en xifres. El virus de la immunodeficiència humana, el qual causa la sida, ha desencadenat una epidèmia mundial molt més extensa que la que s'havia predit fa una dècada. L'ONU-SIDA i l'OMS estimen que des del 1981 (any en què es va detectar la malaltia) fins a la fi de l'any 2000, el nombre de persones que viuen amb el VIH o amb la sida se situava en 36,1 milions, la meitat de les quals són dones. Aquesta xifra suposa més del doble de casos que el Programa Mundial sobre la Sida de la OMS (ONUSIDA) va estimar l'any 1991. Des del 1981, la sida ha causat 21,8 milions de morts al món, d'entre les quals 4,5 milions són nens. L'Àfrica Sub-sahariana és la regió més castigada de tot el planeta, amb 25,3 milions de persones vivint amb el VIH o la sida, seguida per l'Àsia del Sud i Sud-oriental, amb 5,8 milions, i Llatinoamèrica, amb 1,4 milions. Menys d'un 5% de tots els casos corresponen a persones que viuen a països desenvolupats de l'Europa Occidental i d'Amèrica del Nord, les úniques zones on es pot administrar de manera generalitzada un tractament adient. A l'estat espanyol, el nombre de casos de sida diagnosticats des del 1981 s'eleva a 59.500 persones, 31.000 de les quals ja han mort.

La sida ja ha causat la mort de 4,5 milions de nens al món, el 90% dels quals són del continent africà i no han tingut accés a cap tipus de tractament. Nou de cada deu dels nens infectats són fills de mares seropositives i van contraure el virus en el moment del part o durant la lactància.

Des del 1981, any en què va començar l'epidèmia, s'han acumulat 21,8 milions de morts, 4,5 milions dels quals són nens. En l'actualitat, 36,1 milions de persones al món viuen amb el VIH o la sida.

Gemma Aguilera